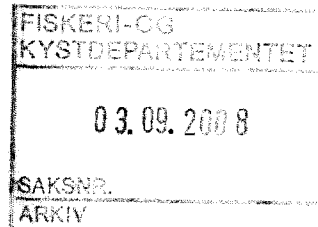

FISKERIDIREKTORATET
Ressursavdelingen

Fiskeri- og kystdepartementet
Boks 8118 Dep

0032 OSLO

Saksbehandler: Kristin Skurtveit
Telefon: 91308763
Seksjon: Fartøy- og deltakerseksjonen
Vår referanse: 08/3206
Deres referanse:
Vår dato: 29.08.2008
Deres dato:

Att:

HØRINGSUTTALELSE OM REKRUTTERING I FISKEFLÅTEN - ETABLERING SOM FARTØYEIER.

Vi viser til Fiskeri- og kystdepartementets høringsnotat om rekruttering i fiskeflåten – etablering som fartøyeier, datert 15. mai 2008. Høringsfristen er satt til 29. august 2008.

Høringsnotatet har vært sendt til intern høring til samtlige regionkontor samt til utvalgte avdelinger og seksjoner i Fiskeridirektoratet. Kopi av uttalelser fra regionkontorene er vedlagt (./) til orientering.

Generelt

Formålet med rekrutteringstiltak må være å få unge, kompetente og motiverte fiskere til å etablere seg med eget fartøy. Valg av yrke og utdanning påvirkes av mange forhold men lønn, arbeidsmiljø og fritid er særlig viktig. Rekrutteringen til fiskeryrket konkurrerer bl.a. med offshoreflåten hvor det er gode lønns- og arbeidsvilkår. Det er derfor viktig å skape gode rammebetingelser for dem som vil inn i fiskerinæringen og sikre disse reelle muligheter til å etablere seg på en måte som kommer næringen og lokalsamfunn til gode. Starten på fiskeryrket har normalt vært som mannskap på et fiskefartøy. Etter noen år som mannskap har man anskaffet seg et lite fartøy og jobbet seg ”oppover”. Etter at stadig flere fiskeri har blitt adgangsbegrenset (lukket) har det vært vanskeligere for nye aktører og særlig for ungdom å få innpass i fiskerinæringen. Det økende kravet til kapital har også vanskeliggjort rekrutteringen.

I høringsnotatet konkluderer Fiskeri- og kystdepartementet med at det pr. i dag ikke foreligger noe stort næringsmessig behov for tiltak for å sikre rekrutteringen, men at det på sikt likevel vil kunne være uheldig om inngangsbarrieren blir så høy at fiske med eget fartøy blir en aktivitet forbeholdt de med særlig tilgang til kapital. I den anledning vises det til at dette igjen vil kunne undergrave fellesskapets eierskap til fiskeressursene, og dermed svekke legitimiteten i forvaltningen av disse ressursene. Departementet foreslår derfor begrensede tiltak i form av etablererstipend og tildeling av nye deltageradganger.

Fiskeridirektoratet er enig i at å ta rekrutteringskvote fra felleskvoten, fra strukturkvoteavkortingen eller fra frigitt kvantum fra kondemneringsordningen vil være problematisk. På grunnlag av diskusjonen i notatet er vi usikker på om det er riktig å innføre

rekrutteringsordninger all den stund disse vil kunne tolkes som subsidier. Avviklingen av støtteavtaler og dermed subsidier i norsk fiskerinæring har vært svært viktig for å kunne legge grunnlag for en mer robust, lønnsom og bærekraftig fiskerinæring.

Etter vår oppfatning bør man heller legge ytterligere vekt på å sikre hele næringen stabile rammebetingelser, sikre ressursgrunnlaget og således legge til rette for lønnsom drift. Klarer man det vil man få en naturlig rekruttering.

Dersom man likevel skulle finne det hensiktsmessig å innføre rekrutteringsordninger er det vår oppfatning at etablererstipend vil være å foretrekke framfor å tildele nye deltageradganger. I den anledning vil vi vise til at det til tross for strukturordninger både for kyst- og havfiskeflåten er overkapasitet i en rekke fiskeri. Nytildeling av deltageradganger vil etter vår oppfatning motvirke strukturtiltakene og vil også ha betydning for driftgrunnlaget for dem som allerede er etablert i fisket. De som har blitt tilført strukturvote for å bedre sitt driftsgrunnlag vil i praksis risikere å måtte avstå fra deler av kvotetillegget fordi det blir flere aktører som skal dele totalkvoten og derved mindre på hver. Nytildeling av deltageradganger vil derved også kunne medføre redusert interesse for å benytte seg av strukturordningene.

Særlig om etablererstipend

Høye etableringskostnader og manglende egenkapital er trolig den største hindringen for unge fiskere med ønske om å etablere seg med eget fartøy. I høringsnotatet foreslår derfor departementet at det lyses ut 30 etablererstipend, hver på kr. 250.000,-. Etablererstipendet skal tildeles unge fiskere (30 år eller yngre) som ikke tidligere har eid og drevet sitt eget fartøy. Det kreves også at søker skal være oppført i manntallets blad B, ha dokumentert fiskerifaglig tilknytning i form av fagbrev samt være bosatt i en kystkommune.

Fiskeridirektoratet er i hovedsak enig i kriteriene, men reiser spørsmål om det ikke vil være hensiktsmessig å stille krav om en viss fartstid i fiske i tillegg til fagbrev. Som eksempel kan nevnes 6 mnd som mannskap, utnyttelse av ungdomskvote eller lignende. Erfaring fra praktisk fiskeri vil være hensiktsmessig i forhold til å plukke ut gode kandidater. Etter vår oppfatning bør et stipend henge høyt og vilkårene for tildeling bør være strenge.

Hvorvidt det er nødvendig å stille krav om at vedkommende skal være bosatt i en kystkommune er vi mer usikker på. For alle praktiske formål vil det være hensiktsmessig å bo i en kystkommune når en driver fiske, men en kan jo tenke seg tilfeller hvor det ikke lar seg gjøre, f eks at fisker eller ektefellen har boplikt i tilknytning til gårdsdrift i en innlandskommune.

I samsvar med Regjeringens målsetting om å fremme entreprenørskap blant kvinner, jf. Også Handlingsplan for økt kvinneandel i marin sektor, foreslår departementet at etablererstipendet kan nyttes for å fremme likestilling mellom kjønnene. For å være sikre på at kvinner som fyller vilkårene for etablererstipend blir prioritert finner vi det mest hensiktsmessig å sette av et visst antall stipend til kvinner. Antall stipend bør vurderes opp mot andel kvinner i fiskerinæringen, noe annet ville innebære en favorisering fremfor likestilling. Hvordan fordelingen av stipend mellom kjønnene skal være bør være avklart i forbindelse med fastsettelse av retningslinjer for tildelingen.

Departementet foreslår videre at dersom antall søkere som oppfyller kriteriene overstiger rammen for ordningen, så bør fordelingen mellom de kvalifiserte søkerne skje ved

loddrekning. Etter vår oppfatning vil dette innebære at det blir litt tilfeldig hvem som blir tildelt stipend. Tildeling skjer nødvendigvis ikke til dem som har de beste prosjektene.

Dersom støttemottaker i løpet av de 5 første årene går ut av prosjektet ved frivillig realisering, forutsetter departementet at etablererstipendet blir tilbakebetalt. Ved tidligere rekrutteringsordninger har det vist seg at en del har solgt seg ut av fartøy tildelt rekrutteringskvote etter få år. For å motvirke dette foreslår vi et gradert tilbakebetalingskrav av tilskudd, avhengig av hvor lang tid det er gått siden stipendet ble gitt..

Departementet foreslår at etableringsstipendet settes til kr. 250.000,-. Etter Fiskeridirektoratets oppfatning bør størrelsen på stipendet settes i forhold til den investeringen som skal foretas. Vi foreslår derfor at etableringsstipendet settes til 10 % av investeringsbeløpet, likevel ikke mer enn maksimalt kr. 500.000,-.

Særlig om tildeling av nye deltageradganger

Departementet foreslår videre at det over 3 år kan tildeles inntil 10 nye deltageradganger årlig i lukkede fiskerier. Tiltaket skal ikke være rettet mot noe spesielt fiskeri, og det skal kunne tildeles deltageradganger i alle de adgangsregulerte fiskeriene. Gjenstand for tildeling skal være unge fiskere som allerede er etablert med eget fartøy i åpne eller uregulerte fiskerier.

Det er satt som vilkår for tildeling av deltageradgang at søker skal være oppført på blad B i Fiskarmanntallet. Departementet foreslår videre en kombinasjon av aktivitet mht. antall år det skal være levert fangst (minimum 3 av de siste 5 år før tildeling av ny deltakeradgang), og at fangstverdien i kvalifikasjonsårene må være av en slik størrelse at virksomheten er registreringspliktig i henhold til merverdiavgiftsloven (større enn 50 000 kroner). Gjennom tildeling av rekrutteringskvoter ønsker en å gi økt driftsgrunnlag til unge fiskere som allerede har vist at de ønsker å drive med fiske som yrkesvei. Å sette krav til en viss aktivitet mht. antall år og ikke minst mht. en viss fangstverdi i kvalifikasjonsårene er derfor ikke urimelig. Beløpet for registreringsplikt i merverdiavgiftsloven er innarbeidet som skille mellom fritidsfisker og yrkesfisker i den nye Havressursloven som trer i kraft fra 1. januar 2009.

Fiskeri- og kystdepartementet har i høringsnotat av 2. juni 2008 fremsatt forslag om ny forskrift om føring av fiskarmanntall m.v. med høringsfrist 2. september 2008. I utkastet til ny forskrift er det bl.a. lagt opp til en endring av inntektskravet for å stå på blad B. Inntektskravet for å stå på blad B er foreslått til *"Vedkommende har på årsbasis ei brutto inntekt fra fiske eller fangst som tilsvarar minst 2 gonger beløpet i lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 28 første ledd første punktum. Som inntekt fra fiske eller fangst er også å rekne sjukelønn og garantilott og a-trygd i fiske etter havari eller liknende"*. Beløpet det refereres til i nevnte bestemmelse er kr. 50.000,- slik at minstekrav til inntekt for å stå på blad B vil være kr. 100.000,-. Etter Fiskeridirektoratets oppfatning bør aktivitetskravet derfor tilsvare en inntekt på minst kr. 100.000,- pr. år. Vi vil i den anledning vise til at med en inntekt på kr. 50.000,- pr. år vil vedkommende ikke tilfredstille vilkårene om å stå på blad B i Fiskarmanntallet slik forslaget til ny manntallsforskrift er utformet. Søker vil derved være utelukket fra å kunne tildeles ny deltageradgang slik forslaget til rekrutteringsordning er fremsatt.

I tillegg til at søker må ha drevet aktivt fiske med eget fartøy i minst 3 av de 5 siste år med en årlig fangstverdi på minst kr. 50.000,- stilles det krav om at søker ikke tidligere kan ha eid majoritetsandel i fiskefartøy som har vært tildelt deltageradgang. I den forbindelse uttales det at tiltaket må anses som en opprykksordning fra åpne fiskerier. Dette bør klart komme til

uttrykk i vilkårene slik at heller ikke søkere som tidligere har eid majoritetsandel i konsesjonspliktige fartøy kan tildeles ny deltageradgang i rekrutteringsordningen.

I tillegg til et aktivitetskrav i fiske vil Fiskeridirektoratet også foreslå at det stilles krav om fagbrev. For å drive et fartøy i lukket gruppe lønnsomt er det viktig med kompetanse, noe et fagbrev vil kunne dokumentere.

Departementet foreslår videre å sette som vilkår for tildeling av deltageradgang at vedkommende er bosatt i en kystkommune. Etter vår oppfatning bør man også ved tildeling av deltageradgang i utgangspunktet ikke stille krav til bosted. Som begrunnelse viser vi til det som er sagt ovenfor under etablererstipend.

Departementet foreslår videre at dersom antall søkere som oppfyller kriteriene overstiger antall deltageradganger, så skal fordelingen mellom de kvalifiserte søkerne skje ved loddtrekning. Fiskeridirektoratet viser her til de synspunkter som er nevnt ovenfor under etablererstipend.

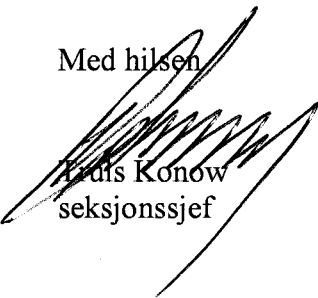
Når det gjelder antall deltageradganger som eventuelt skal forbeholdes kvinner viser vi også til det som er nevnt ovenfor under etablererstipend.

Annet

For ordningen med tildeling av etablererstipend er det foreslått å stille krav om tilbakebetaling av støtten dersom søker trekker seg ut etter en viss tid. Ved tildeling av ny deltageradgang er det foreslått at dersom søker går ut av prosjektet ved frivillig realisering eller ved å selge seg ned til under 50 % eierandel innen en viss tid, vil deltageradgangen kunne falle bort. Fiskeridirektoratet er enig i dette. I den sammenheng bør man imidlertid være oppmerksom på at dette vil kunne ha betydning for lånefinansieringen til prosjektene.

For øvrig har Fiskeridirektoratet ingen merknader.

Med hilsen

Truls Konow
seksjonssjef

Kristin Skurtveit
seniorrådgiver

Adresseendring:

Fiskeridirektoratet gjør oppmerksom på følgende endringer:

Fra 1. september får Fiskeridirektoratet felles postmottak.

Dette innebærer at alle skriftlige henvendelser og svar gjøres til adressen under. Merk henvendelsen med tilhørende Region/avdeling.

Fiskeridirektoratet, Postboks 185 Sentrum, 5804 Bergen

E-post: postmottak@fiskeridir.no